

■ Politiek en Ruimte

bron 10

Ierland: de tijger van Europa

Ierland had bij toetreding tot de Europese Unie in 1973 economisch gezien een grote achterstand op de andere EU-lidstaten. Nu is het echter een van de snelst groeiende economieën van Europa. Op basis van een strak economisch beleid en financiële steun van de Europese Unie heeft het groene eiland zich de laatste jaren ontplooid tot een van de meest dynamische economieën van West-Europa. De Ieren noemen hun land vanwege de grote economische bloei tegenwoordig dan ook vaak vol trots de 'Keltische tijger'. Maar hoe uit deze bloei zich en waarop is hij gebaseerd? En hoe is het gesteld met de handelsbetrekkingen tussen Ierland en Nederland?

bron: CBS, Maandstatistiek Internationale handel, 2000-5

bron 11

Vanwaar deze bloei?

Er is een aantal factoren te noemen die een bijdrage hebben geleverd aan de enorme economische groei in Ierland. In de eerste plaats heeft de Ierse regering in het midden van de jaren tachtig een strak economisch beleid gevoerd, waardoor de staatsschuld niet meer toeneemt. Een tweede belangrijke factor is het lidmaatschap van de EU. Een andere belangrijke factor wordt gevormd door de devaluaties van het Ierse Pond in 1986 en 1993. De Ierse export is hierdoor blijven groeien. Een laatste verklarende factor is de kwaliteit van het Ierse onderwijs. Er is een ruim aanbod van hoog opgeleid personeel, waardoor Ierland een aantrekkelijke vestigingsplaats is voor buitenlandse bedrijven.

Ierland is overigens niet alleen vanwege het ruime aanbod van goed geschoolde arbeidskrachten een paradijs voor buitenlandse productiebedrijven. Ook vanwege het gunstige fiscale klimaat (de vennootschapsbelasting bedraagt slechts 10%) en de relatief lage loonkosten vestigen veel internationale productiebedrijven hun Europese fabrieken en distributiecentra in Ierland. Er zijn dan ook meer dan 1100 buitenlandse bedrijven in Ierland gevestigd. Deze buitenlandse bedrijven produceren zo'n 70% van de Ierse goederenexport. Ierland is voor verdere economische ontwikkeling sterk afhankelijk van buitenlandse investeringen en exportgroei.

bron: CBS, Maandstatistiek Internationale handel, 2000-5

Eindexamen aardrijkskunde havo 2002-i

havovwo.nl

bron 12

	Landen	Economie							Bevolking	
		BBP/BNP			Financieel			Inkomen	Bevolkingsontwikkeling	
		BBP	BNP	Ontwik- keling BNP	Sterkte economie	Inflatie	Buiten- landse schulden	Koop- kracht t.o.v. Ned.	Bevol- kings- groei	Migratie- saldo
		1998	1998	1990-1998	2000	1990-1998	1998	1998	2000	2000
		per inwoner (EU=100)	euro's per inwoner	jaarlijks % toe- of afname	index kre- dietwaar- digheid	jaarlijks % prijs-stijging	in % van de export	per inwoner (Nederland= 100)	% per jaar	per 1000 inwoners per jaar
1	Albanië	4,2	2.463	2,7	12,6	51,5	74	13	0,3	-10,4
2	België	109,4	20.315	1,6	85,6	2,3	15	106	0,2	1,0
3	Bosnië- Hercegovina	-	-	-	-	-	2302	-	3,1	25,9
4	Bulgarije	6,6	4.027	-1,8	32,5	116,9	160	21	-1,2	-5,1
5	Denemarken	148,3	20.515	2,7	86,3	1,6	90	107	0,3	2,0
6	Duitsland	117,0	18.942	0,9	92,9	2,2	0	99	0,3	4,0
7	Estland	16,7	6.504	-1,4	49,4	75,4	15	34	-0,6	-0,8
8	Finland	106,8	17.751	1,8	85,6	1,7	70	92	0,2	0,6
9	Frankrijk	109,1	18.244	1,2	91,7	1,7	41	95	0,4	0,7
10	Griekenland	51,7	12.035	1,2	62,5	11,0	329	63	0,2	2,0
11	Hongarije	21,3	8.456	0,9	59,2	22,0	107	44	-0,3	0,7
12	Ierland	99,6	15.472	6,1	84,8	2,0	18	81	1,2	5,3
13	IJsland	127,0	21.306	1,5	69,7	2,9	116	111	0,6	-2,3
14	Italië	91,5	17.514	1,0	82,0	4,4	18	91	0,1	1,7
15	Joegoslavië	-	-	-	7,3	-	487	-	-1,0	-
16	Kroatië	21,7	5.760	0,5	41,8	131,2	71	30	0,9	8,0
17	Letland	12,0	4.968	-5,0	43,4	71,1	22	26	-0,8	-1,3
18	Litouwen	13,0	5.403	-5,2	40,8	111,5	35	28	-0,3	0,2
19	Luxemburg	201,2	31.565	1,5	90,5	2,2	0	164	1,3	9,2
20	Macedonië	5,6	3.633	-1,4	-	17,9	140	19	0,0	-5,7
21	Malta	45,0	-19.695	12,6	62,3	-5,5	8	103	0,7	2,4
22	Moldavië	1,7	1.716	-8,3	16,0	173,9	106	9	0,0	-0,3
23	Nederland	109,3	19.200	2,1	92,1	2,1	0	100	0,6	2,3
24	Noorwegen	149,1	22.529	3,7	89,5	1,8	0	117	0,5	2,1
25	Oekraïne	3,9	2.692	-11,4	18,1	440,0	70	14	-0,8	-0,8
26	Oostenrijk	117,6	19.905	1,5	89,4	2,5	39	104	0,2	2,5
27	Polen	18,4	6.487	4,4	58,5	26,9	95	34	0,0	-0,5
28	Portugal	48,0	12.529	2,1	79,7	5,8	52	65	0,2	0,5
29	Roemenië	7,6	4.792	-0,6	27,5	113,8	98	25	-0,2	-0,6
30	Rusland	8,5	5.315	-7,2	19,6	230,9	186	28	-0,4	1,0
31	Slovenië	43,9	21.754	6,7	63,1	2,1	48	65	0,1	-7,8
32	Slowakije	17,0	8.277	1,1	42,9	11,4	68	43	0,1	0,5
33	Spanje	63,1	13.726	1,7	80,4	4,2	81	71	0,1	0,9
34	Tsjechië	24,6	10.489	-0,2	59,1	13,7	71	55	-0,1	1,0
35	Turkije	14,1	5.671	2,9	39,0	79,4	161	30	1,3	-
36	Verenigd Koninkrijk	103,3	17.470	2,0	91,1	3,0	0	91	0,2	1,1
37	Wit-Rusland	9,9	5.430	-3,7	12,7	449,9	13	28	-0,2	3,0
38	Zweden	114,4	17.069	0,6	83,9	2,4	78	89	0,0	0,9
39	Zwitserland	166,9	23.113	-0,2	93,8	1,7	0	120	0,3	1,4

bron: De Grote Bosatlas, 52e druk, 2001

Eindexamen aardrijkskunde havo 2002-i

Gebruik de bronnen 10, 11 en 12, en enkele atlaskaarten bij de vragen 17 tot en met 21.

Bij deze vragen selecteer je kaarten, vergelijk je verschijnselen en gebieden met elkaar en leg je relaties tussen die verschijnselen en gebieden.

Ierland kent al enige tijd een flinke economische groei.

- 2p **17** Toon met behulp van een cijfer uit bron 12 aan dat Ierland in de jaren negentig van de twintigste eeuw de snelst groeiende economie van de EU-landen heeft gekend.

Omstreeks 1990 had Ierland echter nog een flinke economische achterstand op de andere EU-landen. Gezien de structuur van de werkgelegenheid, die nog steeds afwijkt van de meeste andere EU-landen, is dat niet zo vreemd.

- 2p **18** A: Met welke kaart op bladzijde 68 (52e druk: 78) van de atlas is dat het beste uit te leggen?
B: Beargumenteer je antwoord.

Je mag een relatie veronderstellen tussen migratiesaldo en economische ontwikkeling.

- 4p **19** A: Formuleer een hypothese over de relatie tussen het migratiesaldo en de economische ontwikkeling van Ierland in de periode 1990-2000.
Om deze hypothese te toetsen zijn minstens drie gegevens nodig. Hiervan kun je er twee in bron 12 vinden.
B: Welke twee gegevens uit bron 12 kun je gebruiken om de hypothese te toetsen?
C: Welk gegeven dat je nog meer nodig hebt, ontbreekt in bron 12?

Volgens bron 11 heeft het lidmaatschap van de EU in belangrijke mate bijgedragen aan de grote economische groei van Ierland.

- 4p **20** Noem twee redenen waarom het lidmaatschap van de EU zo sterk heeft bijgedragen aan de economische groei van Ierland.

- 4p **21** Beschrijf aan de hand van figuur 184E (52e druk: 77D) in de atlas:

A: het belang van de handel tussen Nederland en Ierland, voor Nederland.

B: de ontwikkeling van de handel tussen Nederland en Ierland in de periode 1965-1995.

bron 13

Europees Parlement zet vraagtekens bij kandidaat-lidmaatschap Turkije

Het besluit van de EU-regeringsleiders om Turkije de status van kandidaat-lid te verlenen, wordt in het Europees Parlement als een gegeven aanvaard. Maar in een resolutie, die op 16 december in het Europees Parlement werd aangenomen, staat 'dat er geen onderhandelingen kunnen worden geopend omdat Turkije nog geenszins aan de politieke criteria van Kopenhagen voldoet'.

Socialistische en liberale woordvoerders vonden het een goede stap om Turkije de status van kandidaat-lid te geven. Turkije zal evenwel aan een reeks voorwaarden moeten voldoen om werkelijk EU-lid te kunnen worden.

bron: Europa van morgen, 26-1-2000

Gebruik bron 13, de atlas en het statistisch overzicht van de atlas bij de vragen 22 tot en met 26.

Bij deze vragen vergelijk je verschijnselen en gebieden met elkaar, confronteer je dimensies met elkaar en wissel je van analyseniveau.

Eind 1999 kreeg Turkije de status van kandidaat-lid van de EU. Toch hebben veel politici in de EU-landen het nog erg moeilijk met de eventuele toetreding van Turkije tot de EU. Aan dat beoogde Turkse lidmaatschap van de EU kun je verschillende dimensies onderscheiden. Zo is daar in de eerste plaats een politieke dimensie.

- 2p **22** Noem een politiek criterium waaraan Turkije naar de mening van veel EU-politici zal moeten voldoen om ook werkelijk lid te kunnen worden van de EU.

Er zijn argumenten om de banden tussen Turkije en Europa te versterken.

- 2p **23** Noem een argument vóór het versterken van de banden tussen Turkije en de EU, met betrekking tot de Europese veiligheid, gebaseerd op één van de kaarten van bladzijde 171 (52e druk: 193) van de atlas.

Wat betreft het Turkse lidmaatschap van de EU kun je ook een demografische dimensie onderscheiden. Zo zal toetreding van Turkije tot de EU een ware 'demografische aardverschuiving' tot gevolg hebben.

- 2p **24** Toon met cijfers uit het statistisch overzicht aan dat toetreding van Turkije tot de EU tot een 'demografische aardverschuiving' in de EU zal leiden.

- 3p **25** Leg aan de hand van een kaart uit de atlas uit dat een eventuele toetreding van Turkije tot de EU ook een culturele dimensie kent. Noem hierbij ook de gebruikte kaart.

Tenslotte is er natuurlijk nog de economische dimensie. Met name de Zuid-Europese landen hebben, op grond van economische overwegingen, moeite met de eventuele toetreding van Turkije tot de EU.

- 4p **26** Noem twee bezwaren van economische aard die juist bij de Zuid-Europese landen leven.